

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA VĚTVIČKA

ROK V LESE

Obsah

1. Identifikační údaje.....	4
2. Obecná charakteristika školy	5
3. Pedagogická koncepce	6
4. Podmínky vzdělávání.....	8
4.1. Materiální podmínky.....	8
Hlavní zázemí školy	8
Vzdělávací venkovní prostory	10
Dřevojurta	Chyba! Záložka není definována.
Maringotka.....	Chyba! Záložka není definována.
4.2. Životospráva.....	10
Strava	10
Odpočinek	11
Pohyb	11
Vztah k přírodě.....	11
4.3. Organizace chodu.....	12
4.4. Řízení lesní mateřské školy větvička	13
4.5. Personální a pedagogické zajištění	13
4.6. Spolupráce s rodiči.....	14
4.7. Adaptace	15
4.8. Smíšená třída.....	16
4.9. Práce s předškoláky.....	17
4. 10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let	18
4. 11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných	18
4. 12. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	19
4. 13. Spolupráce s odborníky.....	20
5. Samostatnost	20
6. Hodnoty.....	21
7. Vzdělávací obsah.....	23
JÁ A MOJE TĚLO	23
JÁ A MOJE PSYCHIKA.....	25
JAZYK A ŘEČ.....	25
POZNÁVACÍ SCHOPNOSTI A FUNKCE, PŘEDSTAVIVOST A FANTAZIE, MYŠLENKOVÉ OPERACE	25
SEBEPOJETÍ, CITY, VŮLE.....	26
JÁ A LIDÉ KOLEM MĚ.....	27
JÁ A NAŠE SPOLEČNOST	27

JÁ A PŘÍRODA KOLEM MĚ	28
OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	29
OBLAST BIOLOGICKÁ	29
OBLAST PSYCHOLOGICKÁ	30
OBLAST INTERPERSONÁLNÍ	31
OBLAST SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ	31
OBLAST ENVIROMENTÁLNÍ	31
8. Organizace vzdělávání	32
9. Evaluační systém	32
10. Vaření s dětmi	34
11. Hospodaření LMŠ Větvička	35
12. Členství v zastřešujících organizacích	35
13. Použitá literatura a prameny	35

1. Identifikační údaje

Název ŠVP pro PV: Rok v lese

Název a sídlo školy: Lesní mateřská škola Větvička

Sídlo: Topolová 316/16, Koterov, 326 00 Plzeň Zázemí LMŠ: arboretum Sofronka, Plzeň Bolevec, parc. č.: 2925/1 (lesní pozemek) LV č. 1 v katastrálním území Bolevec

IČ: 66363489

Zřizovatel školy: Koš, z. s., Západní 18, Plzeň 323 00

Jméno ředitelky: Bc. et MgA. Veronika Formánková

Zpracovatelé: Bc. et MgA. Veronika Formánková, Bc. Martina Morávková

Dodatky:

Platnost: 5 let; poslední úprava červen 2023

Kontakty:

Telefon: 603 430 253 (ředitelka školy)

E-mail: skolkavetvicka@seznam.cz, verform@seznam.cz (ředitelka školy)

Web: www.skolkavetvicka.cz

Facebook: Lesní mateřská škola Větvička

2. Obecná charakteristika školy

Lesní klub Větvička zahájil svůj provoz (jako Dětská lesní školka Větvička, dále se v textu objevuje v souvislosti s klubem označení „školka Větvička“ nebo „lesní školka Větvička“) na jaře roku 2012. Vznikl jako reakce na stávající nabídku předškolních zařízení. Od počátku svého vzniku, po dobrém vzoru skandinávských a německých lesních školek, bylo směřováno k vytvoření alternativního stylu předškolního zařízení. V přírodě, udržitelným způsobem, s efektivním způsobem komunikace mezi dospělými a dětmi, s efektivním učením. S cílem předávat základním školám (nebo do domácího vzdělávání) děti sycené přirozenými podněty, vnímavé k sobě, ostatním členům skupiny i okolnímu dění. Děti s chutí se učit. Děti, které si převážnou část dne „v instituci“ volně hrají v přírodě.

Vznik školky byl nejen reakcí na zoufalý nedostatek volných míst v plzeňských mateřských školách, ale hlavně na potřebu zakladatelů umožnit svým dětem (a nejen jim) pravidelný a kvalitní kontakt s přírodou. Zakladatelům chyběla v Plzni taková mateřská škola, kde by se intenzivně pracovalo na výchově k udržitelnému rozvoji, kde by se výrazněji pracovalo na posílení sociálních vztahů mezi dětmi, podporovala jejich kreativita a neupřednostňovalo se množství získávaných vědomostí. Školka komunitní, kde jsou rodiče partnery vychovatelů a především školka zdravá – ať už prostředím nebo třeba podávaným jídlem.

Školka, kde se uplatňuje respektující výchova (systém Respektovat a být respektován), kde jsou děti – v míře úměrné svým potřebám - partnery dospělých a zároveň se učí být zodpovědné za své jednání. (Pro lepší sdělitelnost tohoto přístupu veřejnosti oznamujeme, že používáme ne „respektující“, ale „efektivní“ komunikaci.)

Větvička nebyla zakládána pedagogickými profesionály, postupem doby (s přibývajícím zkušenostmi a získávaným vzděláním jejich tvůrců) se podařilo ustálit pedagogický koncept, vypilovat denní rytmus a pochopit potřeby provozu lesní mateřské školy, rodičů docházejících dětí a především dětí samotných.

Rámcem nejen pedagogického konceptu, ale veškerého dění ve Větvičce je vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR). Dotýká se všech vzdělávacích oblastí, ale i provozu školky. Čímž je dané i to, že při vzdělávání je dáván důraz na myšlení celostní a v souvislostech.

Na začátku roku 2019 splnila standardy kvality dané Asociací lesních mateřských škol. Od září 2019 byla Lesní mateřská škola Větvička (dále jen Větvička) registrována do sítě škol a školských zařízení. Větvička funguje jako jednotřídní věkově smíšená třída s počtem 16 - 17 dětí na dva dospělé průvodce a jednoho asistenta pedagoga (v případě 17 dětí ve školce je personální obsazení zajištěno dle školského zákona). Do školky dochází děti s různou úrovní docházky. Minimální docházka: 3x týdně, maximální: pět dní v týdnu.

Větvička přijímá děti od tří let věku a děti do věku 6 let nebo děti s odkladem školní docházky. Děti mladší 3 let jsou přijímány po individuální konzultaci s pedagogy nebo ředitelkou školy.

Průvodci i ředitelka pečují o zázemí a organizačně technický chod LMŠ.

3. Pedagogická koncepce

Záměr vzdělávání v lesní mateřské škole Větvička koresponduje s RVP PV, tedy rozvíjet dítě tak, aby bylo v harmonii tří pilíře předškolního vzdělávání, tři jeho nejdůležitější cíle:

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost

3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.¹

Citáty dvou osobností pedagogiky uvozují pedagogický záměr Větvičky:

„Každé dítě by mělo mít svůj vlastní svět, kde jsou bábovičky z písku, luční kobylky, vodní brouci, pulci, žáby, motýli, lesní jahody, třešně, žaludy, kaštiny, lezení po stromech, brouzdání se potokem, lekníny, veverka, netopýři, včely, morčata, štěňata, strniště, smrkové šišky, oblázky, písek, hadi, borůvky a sršni; a každé dítě, které o tento svět přijde, zároveň přijde i o nejlepší zdroj své výchovy.

Tím, že se s jednotlivými složkami tohoto světa seznámí, dostane se do styku s vnitřní harmonií přírody. Toto poučení je nenásilné, přirozené a celistvé.“

Luther Burbank²

¹ RVP PV, MŠMT 2017

² Převzato z prezentace Venkovní činnosti v předškolním věku PhDr. Kateřina Jančaříkové, Ph.D.; Pro Větvičku, Plzeň 7. 3. 2013

„Život nedává nic zadarmo. Utečeš od praktického seznamování svých dětí s přírodou k pohodlnějšímu předávání informací pomocí slova a obrazů. Ušetřil sis čas, námahu a různé komplikace s deštníky, přepravou, bolením nohou, žízni a co já vím, čím ještě mohou děti obtěžovat rodiče na cestách za poznáním. Dítě jsi ale trvale ochudil o hloubku skutečných pravdivých zážitků, o nedeformované chápání souvislostí mezi vším, s čím jste mohli přijít do kontaktu.“

Emilie Strejčková³

Metody a formy VUR vychází z konstruktivistické pedagogické teorie, která čerpá především z dětí samotných, je založená na aktivitě dětí a jejich činnosti – mluvíme o metodách aktivního či činnostního učení. Mezi metody a organizační formy vzdělávání ve Větvíčce patří:

- projektové učení;
- situační učení;
- místně zakotvené učení;
- zážitková pedagogika
- angažované učení⁴

Průvodci Větvíčky si uvědomují potenciál příběhů, proto jsou dětem poznatky zprostředkovávány nejen na základě paradigmatického módu (analýza, dedukce, fakta...), ale i narativního (založeného na intuici, příbězích, představách).⁵

Velký důraz je ale kladen na **volnou hru a prahru** v přírodě. Volná hra není volbou mezi hraním si a učením – jak je často vnímáno veřejností. Je bytím předškolních dětí. Tým průvodců Větvíčky je přesvědčen, že předškolní děti (resp. jejich denní program) jsou příliš řízeny, mají málo prostoru pro vlastní hru, objevování, pokusy.

Na základě znalosti vývojové psychologie dodržujeme předem stanovené rituály, předěly dne, které pro děti představují bezpečná místa. Mezi nimi je prostor pro volnou hru. Při ní průvodce sleduje děti, vnímá jejich podněty a potřeby. Na jejich základě je pak schopen nabídnout menší či větší projekty.

³ STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

⁴ VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].

⁵ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

Vzdělávání dětí v lesní mateřské škole Větvíčka vychází z osobností dospělých – jejich osobnostních předpokladů, dosaženého vzdělání, motivace doprovázet děti. Průvodci nebyli přijímáni jen na základě dosaženého vzdělání, posouzen byl i jejich přínos, kterým by mohli děti ve školce obohatit. Způsob jejich práce je různorodý, společné jsou postoje ke způsobu komunikace s dětmi – tzv. efektivní komunikace, chápání dětské potřeby, volného hraní a dále učení pohledem udržitelného rozvoje, učení prožitkové. Vzdělání průvodců je ve Větvíčce nicméně důležité, všichni jsou v současné době vzděláni v pedagogickém oboru.

Velký důraz je kladen na podporu tvořivosti dětí a řemeslnou výrobu. V technickém vzdělávání je obsažena schopnost projevit své představy, dát jim tvar a podobu a navázat na tradiční postupy a řemeslné technologie, které tak můžeme touto formou zachovávat.

Větvíčka ve svém programu pracuje s lidovými zvyky a tradicemi, snaží se děti učit poznávat a objevovat podstatu věcí, se kterými se setkávají – jídlo neroste v obchodě, dřevo do kamen se může nařezat, hračka vyrobit, koberec můžeme utkat, závěs můžeme ušít. Děti se setkávají převážně s přírodními materiály. Průvodci si sami volí témata, která jsou dlouhodobě zpracovávána s dětmi tak, aby byly u dětí fixovány správné pracovní postupy a návyky, podporována jejich tvořivost a vůle dokončit svou práci. Řemesla jsou vybrána podle schopností, talentu a možností průvodců a podle potřeby dětí.

4. Podmínky vzdělávání

4.1. Materiální podmínky

Lesní klub Větvíčka vznikl jako projekt inspirovaný lesními školkami v Německu Waldindergärten a dánského/skandinávského pedagogického modelu (s ním má zkušenost dokonce polovina všech tamějších předškolních dětí). Podle této dobré praxe a podle tuzemských možností využíváme následujícího zázemí:

Hlavní zázemí školy

Kruhová dřevostavba inspirovaná mongolskými jurty. Maringotka slouží jako provozní zázemí a jurta jako místo čisté, prostorné, vhodné k odpočinku dětí. Dřevojurta je zateplená, vybavená kamny na dřevo nebo pilinové brikety. V dřevojurtě není k dispozici elektřina ani přípojka na vodovod. Osvětlení zajišťují světlík a prosklená dveře a okna + světlo z baterií.

Dřevojurta je vybavená dětským nábytkem určeným k sezení při manipulaci s předměty (např. při jídle, výtvarných činnostech apod.) - umožňuje oporu zad a jeho velikost odpovídá velikosti dětí.

Děti ve Větvíčce jsou vzdělávány v přírodě – v jurtě se obědvá a slouží v případě nepříznivého počasí k převlečení dětí, ohřátí, je také útočištěm před silným deštěm nebo větrem. Zároveň zde, nejstarší děti tráví poobědový odpočinek, tzn. naslouchání. Dětem je předčítán příběh, následují minuty ticha, tak aby si děti měli možnost nerušeně odpočinout, případně usnout. Po klidové fázi přichází aktivní logopedická prevence.

Maringotka slouží k uskladnění věcí - má úložný prostor na pomůcky pro předškolní vzdělávání, veškeré úklidové pomůcky, nezbytné zásoby pitné vody a pilinové brikety na topení.

Mecháček (venkovní přístřešek) je místem, kde se svačí. Každé dítě zde má své místo označené značkou. Přístřešek také slouží, nejen v případě nepříznivého počasí, jako místo, kde děti mohou např. kreslit, malovat, pracovat na předškoláckém projektu apod. Slouží také jako prostor pro setkávání s rodiči.

Snovíz (venkovní ložnice pro nejmladší děti) je místem pro klidný a ničím nerušený odpočinek a spánek dětí. Každé dítě má své neměnné místo (postýlku z dřevotřísky) označené značkou. Děti si nosí lůžkoviny z domova (prostěradlo, spacák nebo peřinu, polštářek – pokud dítě ho potřebuje a tzn. spinkáčka – plyšovou hračku, která usnadňuje dětem adaptaci v novém prostředí). Větvíčka poskytuje dětem matrace. V plánu je vyměnit matrace za ovčí kůže. Snovíz není vytápěný, je prostý výzdoby a dá se zatemnit, aby děti mohly co nejlépe zklidnit své smysly a kvalitně odpočívat.

Dalším zázemím je **přírodní divadlo**. Je nejen zázemím pro vzdělávání (např. canisterapie), ale také - „komunikační“ prostor při setkávání s rodiči dětí a další veřejností nejen při slavnostech. Přírodní divadlo se sestává z pódia a „hlediště“. Pódium tvoří deska z dubových fošen, které jsou uloženy na trámovém roštu. Pro hlediště bylo využito přirozeného sklonu terénu, který je upraven do tří poschodovitě ustupujících segmentů, které jsou zpevněny betonovými tvarovkami a osazeny dřevěnými sedáky.

V zázemí lesní mateřské školy jsou k dispozici:

- dva vyvýšené záhony
- bylinková spirála
- „hmyzí hotel“
- „blátivá kuchyňka“ – slouží dětem k hraní s přírodninami
- nízké lanové překážky upevněné na okolních stromech, dvě houpačky

Do zázemí patří dvě **separační kompostovací toalety** přizpůsobené velikostí dětem a jedna toaleta pro dospělé. Kompostéry pro recyklaci.

K umývání slouží pitná voda v uzavíratelných barelech s výpustí, které jsou umístěné ve venkovní **umývárně** a u dětských toalet. Po obvodu umývárny jsou připevněny háčky se značkami dětí, kam si děti každé ráno věší ručník, který si nosí z domova. Odpoledne si ho zabalí do batůžku, v případě potřeby ho rodiče doma vymění za čistý a druhý den si dítě opět ručník pověsí.

Vzdělávací venkovní prostory

Oplocený areál arboreta Sofronka a další okolní lesy a venkovní prostředí. Arboretum vzniklo v roce 1956 jako výzkumné pracoviště, vznikla zde sbírka světového sortimentu druhů borovic. V roce 2009 jeho výzkumný účel skončil, přešlo pod správu příspěvkové organizace města Plzeň jako oddělení pro vzdělávání, veřejnost, vědu a výzkum. Arboretum bylo bezzásahovou zónou, tím Větvička získala na okraji města, v dosahu MHD, skutečný les, nikoli lesopark nebo park, jak je tomu v ostatních částech města. Arboretum je rozdělené na dvě části, Větvička má přístup do obou, nicméně se zdržuje převážně v jeho severní části, kde má zázemí. Dětem se tak dostává možnosti volné hry v lese, kam jinak veřejnost přístup nemá. Ačkoli bylo arboretum vytvořené pro sbírku borovic, je druhově pestré. Vzhledem ke klimatologickým podmínkám (spodní část arboreta je v mrazové kotlině) jsou v arboretu celkem časté teplotní výkyvy – lesní mateřská škola tedy využívá i okolní lesy, také patřící pod správu města Plzně (SVSMP). Nejčastěji přírodní památku Doubí.

Lesní mateřská škola Větvička má sídlo v domácnosti ředitelky školy, kde je k dispozici počítač s internetovým připojením a tiskárna.

4.2. Živospráva

Po rodině je právě mateřská škola tím, kdo dává dětem základ pro správnou životosprávu. Vedle vyvážené stravy, pravidelného střídání aktivity a relaxace, odpočinku, dostatku pobytu, ohleduplnému vztahu k přírodě a životnímu okolí, klademe důraz na harmonické a bezpečné prostředí v naší škole. Průvodci si uvědomují, že v předškolním věku hraje důležitou roli nápodoba a proto se chovají, tak aby vždy byli správným vzorem pro děti v lesní mateřské škole Větvička.

Strava

Svačiny si děti nosí z domova, stejně jako pití. Dojde-li dětem vlastní pití, připravují průvodci buď neslazený čaj, nebo dolévají čistou vodu do jejich vlastních termosek nebo lahvíček. Zákonní zástupci dětí jsou pravidelně poučováni o vhodných svačinách pro předškolní děti (schůzky s rodiči na začátku a konci školního roku, případně i během roku). Oběd dováží rozvozová firma z jídelny střední školy Akademie hotelnictví a

cestovního ruchu. Zbytky od oběda se ukládají do speciálně k tomu určené nádoby, která je následující den odvážena rozvozovou firmou a likvidována v jídelně školy, která zajišťuje obědy. Bioodpad se třídí do speciální nádoby k tomu určené a na konci dne se vysypává na kompost, ostatní odpady si děti odnáší v batůžcích zpátky domů. Odpad vyprodukovaný v rámci chodu LMŠ se skladuje v pytlí k tomu určeném a po jeho naplnění je vyvážen firmou.

Odpočinek

Odpolední odpočinek starších dětí se odehrává uvnitř dřevojurty, kde má každé dítě svoje lehátko s lůžkovinami zabalenými tak, aby bylo zamezeno jejich znečištění.

Děti v této době naslouchají čtenému příběhu, následují minuty ticha, tak aby měly všechny děti možnost si nerušeně odpočinout, případně usnout. Následuje logopedická prevence. Po celý týden se čte dětem vždy stejný příběh, tak aby děti měly možnost se v příběhu bezpečně zorientovat. Po naslouchání je dětem nabídnuta klidová řízená činnost, které se však nemusí zúčastnit.

Mladší děti odcházejí po obědě s jedním z průvodců do dřevěného přístřešku, který je nazýván Snovíz. Každé dítě zde má svojí postýlku s matrací, tak aby bylo maximálně zajištěno pohodlí a soukromí dětí, které jdou po obědě spát. Děti si nosí z domova svoje lůžkoviny (prostěradlo, spacák či dečku a polštářek, z domova si mohou přinést plyšovou hračku určenou pro odpočinek, tzn. spinkáčka).

Pohyb

Jelikož se děti v podstatě stále nacházejí ve venkovním prostředí, dostává se jim v potřebném množství pohybové aktivity, kterou si však mohou přizpůsobit vlastním potřebám a možnostem. Lesní prostředí děti učí potřebné dovednosti pohybu v terénu (i ve velmi náročném terénu s překonáváním přírodních překážek jako jsou potok, padlé kmeny stromů, prudký svah, husté borůvčí apod.).

Vztah k přírodě

Rozvinout v dětech citlivý vztah k přírodě považujeme také za výchovu ke správné životosprávě. Je vědecky dokázáno, že děti, které tráví více času venku, jsou fyzicky aktivnější a méně u nich hrozí nadváha či obezita. Pravidelný pobyt v přírodě v dětském věku také omezuje vznik patologických jevů v dospělosti. Malé děti, které si hrají v přírodním prostředí, rychleji rozvíjejí hrubou motoriku.

Pravidelný pobyt v přírodě blahodárně působí nejen na tělo, ale i na psychiku dětí – ovlivňuje jejich vnímání, paměť, fantazii, myšlení a řeč, ovlivňuje jejich vztah k okolí. Častým pobyt venku zažívají děti přirozené změny v přírodě, které přináší střídání ročních období - přirozeně tím vnímají rytmus a řád.

Pobyt v lese má celkový blahodárny účinek na lidské zdraví, zlepšuje fyzickou kondici a posiluje imunitní systém.

K tomu, abychom mohli v dospělém věku přírodu chránit, tak aby zbyla dalším generacím, je třeba jí porozumět a respektovat ji. Nejprve, pro malé dítě, je důležité, aby si k ní vytvořilo pozitivní vztah, aby mu v ní bylo dobře a mělo na bytí v přírodě dobré vzpomínky.

4.3. Organizace chodu

Denní řád větvičky je dostatečně pružný a reaguje na potřeby a přání dětí, stejně tak jako na momentální počasí. Avšak den má jasně stanovené pevné body, kterými se řídí všichni průvodci, tak aby byly naplněny základní potřeby dětí – především potřeba jistoty a bezpečí.

Dopoledne je dětem umožněna volná hra, která probíhá na některém z míst, která jsou dětmi oblíbená a jsou vhodná pro jejich hru. Děti si hrají buď samy nebo v menších či větších skupinkách podle jejich aktuální potřeby. Dětem je ponecháno soukromí (dle předem dohodnutých pravidel), pokud ho potřebují. Oběd probíhá v zázemí Větvičky, tak aby děti, které po obědě chodí spát, měly zajištěný vhodný prostor pro spaní a odpočinek.

Po obědě následuje zklidnění a tzn. naslouchání (čtený příběh, minuty ticha, logo prevence), které je povinné pro všechny děti. Během odpoledne jsou dětem nabízeny řízené činnosti (výtvarné aktivity, pracovní činnosti (polytechnická výchova), stolní hry, nabídka sportovních aktivit. Děti mohou těchto činností využít či nikoli. Provoz školy začíná v 8:00 a končí v 16:00. Děti se scházejí na určeném místě pojmenovaný jako „plácek“ a po té všichni společně odcházejí do školky nebo na jiné předem smluvené místo (dny bez káry). Rodiče nebo oprávněné osoby si děti vyzvedávají po obědě ve 11:45 nebo ve 14:00 v zázemí školky nebo v 16:00 opět na „plácku“.

HARMONOGRAM DNE

8:00 – 8:10	příchod dětí na místo předávání (Plácek)
8:10 – 8:30	putování, cesta do zázemí LMŠ či na jiné místo v okolí
8:30 – 9:00	ranní kruh (přivítání, zpěv, básně, říkadla) + hygiena, svačina
9:00 – 11:15	volná hra + příprava na oběd

11:15 – 11:45	oběd
11:45	čas vyzvedávání dětí po obědě
11:45 – 12:30 ^x	poslech příběhu, odpočinek pro starší, logo prevence, xspaní pro mladší děti ve Snovízu (+- hodina čistého spánku)
12:30 – 14:00	aktivity nabízené průvodcem (kreativní, klidové, tvůrčí, aktivity zaměřené pro rozvoj předškolních dovedností) + volná hra
14:00	vyzvednutí dětí, které potřebují jít dříve
14:00 – 14:45	hygiena, svačina (max. 15 minut), úklid pomůcek a zázemí LMŠ
14:45 – 15:45	závěrečný kruh - zpěv, odchod ze zázemí školky zpět na Plácek – putování lesem + volná hra
15:45 – 16:00	předávání dětí rodičům nebo osobám k převzetí dětí pověřeným

4.4. Řízení lesní mateřské školy větvička

Ředitelka Lesní mateřské školy Větvička je jedním z pedagogů – průvodců mateřské školy a zároveň přebírá zodpovědnost za chod školy, na které se však podílí celý tým průvodců.

Důležité změny a organizační záležitosti řeší a schvaluje celý tým na poradách, které se konají jednou týdně. Kolektiv Větvičky pracuje v souladu.

Povinnosti, práva a úkoly jsou jasně definovány v náplni práce každého pedagoga – průvodce.

4.5. Personální a pedagogické zajištění

Personální pedagogické zajištění v LMŠ Větvička odpovídá školskému zákonu. Po celý den je na 16 dětí nejméně jeden pedagog a druhý dospělý v požadované kvalifikaci (je-li přítomno 17 dětí, je s dětmi požadovaný počet kvalifikovaných průvodců, tzn. nejméně dva pedagogové a jedna chůva). Služby jsou v LMŠ Větvička nastaveny tak, že během celého dne jsou zpravidla přítomni dva pedagogové a jeden asistent na převážnou část dne.

Ve školním roce 2023/2024 je v týmu lesní mateřské školy Větvička pět průvodkyň (jedna průvodkyně čerpá momentálně rodičovskou dovolenou) a jeden průvodce. Dvě průvodkyně jsou vysokoškolsky vzdělané (Učitelství pro MŠ), jedna průvodkyně je asistentkou pedagoga, jedna průvodkyně je vysokoškolsky vzdělaná (Učitelství pro první stupeň ZŠ), jediný průvodce má ukončené vyšší odborné vzdělání, je ze zákona kvalifikován k výkonu profese předškolního pedagoga.

Ředitelka školy má odpovídající vzdělání, které jí opravňuje vést lesní mateřskou školu zapsanou v rejstříku škol a školských zařízení.

Jedna z průvodkyň získala pedagogickou způsobilost v oblasti speciální pedagogiky pro učitele MŠ a absolvovala logopedický kurz, stala se logopedickým preventistou.

Průvodci se podle svých možností dále sebevzdělávají, mají kurz první pomoci.

Specializované služby zajišťují specialisté v oboru, se kterými LMŠ přímo spolupracuje nebo je zákonným zástupcům dětí doporučuje. (klinický logoped, psycholog, neurolog, fyzioterapeut apod). Po konzultaci s rodiči může být některým dětem doporučena návštěva KPPP v Plzni, většinou kvůli posouzení školní zralosti.

4.6. Spolupráce s rodiči

Pedagogická koncepce Lesní mateřské školy Větvička, z níž vychází její program a organizační řád, staví na propojení života rodiny s děním ve škole. Proto je žádoucí, aby rodiny přihlášených dětí aktivně spolupracovaly s průvodci Větvičky, účastnily se rodičovských schůzek, slavností, prací na pozemku lesní mateřské školy apod.

Rodiče přihlášených dětí spoluprací získávají komunitní prostředí, kde lze navázat nová přátelství, posílí se informovanost průvodců i rodičů o potřebách dětí, vytváří se prostor pro sdílení společných zážitků mezi rodinami i průvodci.

Pomocí rodičů lesní mateřská škola získává nejen pomoc materiální, ale i fyzickou, což zapadá do zastřešujícího rámce vzdělávání ve Větvičce – do udržitelného rozvoje.

Společnou péčí rodiče dětí posilují toto předškolní zařízení, získávají k němu hlubší vztah. Zázemí školky může rodinám přinést užitek i mimo provozní dobu školky.

Ke komunikaci s rodiči slouží zejména **pravidelné týdenní informační e-maily** a informace na webových stránkách lesní mateřské školy; v neposlední řadě na facebookovém profilu Větvičky. Pravidelně jsou připravovány konzultační hodiny pro rodiče a rodičovské schůzky.

Neformálním komunikačním kanálem jsou **mimoškolní akce** pořádané LMŠ buď pro celé rodiny nebo rodiče zvlášť.

Větvička pořádá **společné vzdělávací semináře** pro rodiče a průvodce. Semináře vychází z potřeb průvodců stejně jako z potřeb rodičů. Semináře jsou zaměřeny na aktuální vyvstalá témata, které rezonují s děním ve školce.

Větvička také zpravidla 2 x ročně pořádá tzn. **Den pro rodiče**, kdy jsou zváni rodiče stávajících dětí, aby si prošli školkovým rytmem a děním tak, jak to zažívají jejich děti každý den. Rytmus dne je ponechám se všemi předěly a rituály, nabídka řízených činností je mírně poupravena pro dospělé. Rodiče přichází v 8h na místo setkání a rozchází se kolem 14h.

Nezbytný je, samozřejmě, osobní kontakt průvodců s rodiči.

4.7. Adaptace

Při nástupu dětí do lesní mateřské školy Větvička se počítá s tím, že každé dítě má jinou schopnost se adaptovat a zvládnout novou situaci jak po stránce časové, tak z hlediska sociální vyspělosti, proto tento adaptační proces není časově předem ohraničen ani rozpracován, prolíná celým dnem a všemi činnostmi. Větvička úzce spolupracuje s celými rodinami, nejen s dětmi, proto je třeba brát adaptaci nejen jako adaptaci dítěte, ale adaptaci celé rodiny na novou životní roli jejich dítěte.

Rodičům je umožněno doprovázet své dítě během prvních dnů jeho docházky do Větvičky. Toto období není časově omezené, záleží na domluvě mezi průvodci, rodiči a ředitelkou. Přítomnost rodiče je vázána pravidly – rodič nezasahuje do dění ve školce, nepomáhá tam, kde svou práci konají průvodci. Snaží se být tichou oporou, která se postupně od celé skupiny odlučuje.

Cíl adaptace:

- postupně se sbližovat a „vrůstat“ do kolektivu, poznávat nové kamarády
- rozloučit se s rodiči
- poznávat nové prostředí, nový režim a rytmus dne
- nenásilně se vyrovnávat s novou situací – pokoušet se o samostatnost při sebeobsluze za pomoci dospělých i druhých dětí, učit se řešit nové situace
- postupně vyjadřovat své potřeby, názory
- hledat si své místo
- pro ostatní: přijímat nové děti do svých her a poznávat jejich přání a potřeby a pomoci jim radou i skutkem

Dítě je adaptované, jestliže:

- je spokojené (po většinu dne projevuje verbálně nebo neverbálně známky spokojenosti z pobytu ve Větvičce)
- zůstává se Větvičce bez rodičů
- pozoruje děti
- bere si samo pomůcky a nářadí
- přijde – nejprve na pokyn průvodců – posléze samo - do ranního kruhu
- sedí u stolu při jídle a samostatně jí
- nevyžaduje od průvodců potvrzení, že matka/otec přijde
- odchází na WC podle potřeby nebo sdělí průvodcům, že potřebuje vykonat potřebu
- ví, kde má své věci
- hraje si samo nebo s jinými dětmi
- usíná ve školce nebo klidně odpočívá
- strpí nebo vyhledává pomoc průvodce
- osloví průvodce a vyjádří svůj požadavek
- strpí nebo vyhledá pomoc jiného dítěte
- reaguje bez pláče a odporu na pokyny, vysvětlení průvodců
- respektuje režimové momenty bez pláče⁶

4.8. Smíšená třída

Smíšená třída ve Větvičce není důsledkem prostorového uspořádání nebo ekonomického vlivu, je to pedagogický záměr.

Čím je věkový rozdíl mezi dětmi větší, tím jsou bohatší a pestřejší kontakty mezi nimi, mají více příležitostí k nápodobě, komunikaci, čímž se přirozeně rozvíjí jejich komunikační schopnosti.

Osvojují si více sociálních rolí i strategií jednání a rozhodování.

⁶ Inspirováno popisem adaptačního procesu Školky Božkov (Soukromá mateřská škola Plzeň – Božkov)

Učí se, jak se uplatnit a prosadit, tedy obstát v různorodé skupině. Mají možnost střídat a ujasňovat si věkové role, učí se přecházet z jedné do druhé (pětileté dítě je starší než tří- a čtyřleté, ale je mladší než šestileté) a mají možnost zažít všechny.

Pro další život člověka je právě v předškolním období nejdůležitější to, že smíšené třídy poskytují přirozené podmínky pro socializaci dítěte, tedy jeho začlenění do širšího společenství lidí již mimo dítěti známou rodinu. Navazovat kontakty s dalšími, různými lidmi, bude dítě muset zvládat po celý život a mělo by se to naučit přirozenou cestou. Právě smíšené třídy dávají příležitost, která se již v průběhu dětství a dospívání nevyskytne. V základním a středním vzdělávání budou převážnou většinu dnů trávit pouze s věkově stejnými vrstevníky.⁷

Vzhledem k výše napsanému je přijímání dětí k docházce do LMŠ Větvicka podřízeno potřebě mít zastoupeny všechny věkové kategorie rovnoměrně.

4.9. Práce s předškoláky

Předškoláci, tj. děti, které do 31. 8. 2024 včetně dovršily 6. rok věku, jsou – z hlediska klíčových kompetencí - sledovány tak, aby speciální pedagog mohl do konce roku 2023 informovat rodiče o jejich školní zralosti a připravenosti. V první polovině ledna je zákonným zástupcům předškoláků nabídnuta schůzka, jejímž účelem je poskytnout veškeré informace ohledně počátku školní docházky.

Během prvního pololetí se všichni předškoláci (i děti s ODŠ) společně účastní předškolácké přípravy, které za příznivého počasí probíhá venku. Pro děti jsou připraveny nejrůznější činnosti, které rozvíjejí jejich schopnosti, znalosti a dovednosti, tak aby dítě bylo připraveno bez větších obtíží na vstup na vyšší úroveň vzdělávání.

V zimním období, kdy děti zůstávají delší dobu v jurtě, jsou dětem nabízeny takové aktivity, které vychází z výsledků testu školní zralosti jednotlivých dětí. Ty umožní pro děti připravovat činnosti „na míru“ a dle jejich momentálních vývojových potřeb. Činnosti jsou zaměřeny spíše individuálně a to na jemnou motoriku (např. práce s papírem a hlinou, korálky, šití), na grafomotoriku (uvolňování ruky – příprava na psaní), malované čtení apod.

⁷ KAPUCIÁNOVÁ, Magdalena, ředitelka MŠ Semínko Praha, přednáška pro Asociaci LMŠ, duben 2012

Každý předškolák má svého garanta, průvodce, který s ním v druhém pololetí školního roku pracuje na jeho dlouhodobém úkolu. Úkol vychází z přání předškoláka, staví na jeho silných stránkách, průvodce je pomůže naplánovat a pomáhat s realizací. Především tak, že jej podporuje, aby úkol dokončil a byl tak vystaven úspěchu. Plánuje se přiměřeně s ohledem na schopnosti, dovednosti a vědomosti dítěte. Kladou se mu přiměřené výzvy.

Každý předškolák je na konci školního roku slavnostně „vyřazen“ z docházky do Větvíčky. Tato slavnost je rituálem přechodu ze školky do školy, předškolák na ní prezentuje výsledek svého dlouhodobého úkolu a dostane fotoknihu dokumentující jeho cestu předškolním vzděláváním.

4. 10. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Lesní mateřská škola Větvíčka přijímá děti od dvou let – po individuální domluvě s ředitelkou a průvodci. Tyto děti jsou přijímány nanejvýš dvě. V den, kdy jsou přítomné programu školky, je přítomen ještě třetí průvodce. Všichni průvodci si uvědomují specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Denní skupina dětí ve Větvíčce je natolik malá, že je možné – se třemi průvodci - splňovat potřeby dětí v celém věkovém spektru.

4. 11. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami; vzdělávání dětí nadaných

Pokud se tým průvodců shodne, že některé ze svěřených dětí vykazuje odchylky od normy ve svém vývoji, obrátí se prostřednictvím ředitelky nebo hlavního pedagoga na rodiče dítěte, které o svém pozorování informuje. Větvíčka má vypracovaný seznam odborníků, na které je možné se obrátit v případě potřeby . Po konzultaci s odborníky lze dítě vzdělávat podle individuálního plánu, nebo požádat o asistenta pedagoga.

Malá skupina dětí a přítomnost dvou až tří průvodců denně umožňuje individuální přístup k dítěti. Zároveň prostředí – podnětné a zdravé, dostatek fyzického pohybu a respektování dalších základních potřeb usnadňuje začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i dětí nadaných.

4. 12. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu průvodce při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do LMŠ Větvička (dále jen Větvička).

Při práci s celou skupinou (v ranním a závěrečném kruhu) nebo s větší skupinou dětí (odpolední řízená činnost) je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka.

Větvička poskytuje dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání přirozenou a zcela běžnou formou, kdy dochází ke kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s průvodci. Předškolní děti se nejlépe učí jazyk přirozenou cestou - kontaktem s vrstevníky a průvodci, naopak nadměrné vyčleňování dětí ze známého prostředí a z kolektivu jim neprospívá.

Lesní mateřské školy mají nespornou výhodu v počtu průvodců (2-3 průvodci každý den), kteří doprovázejí skupinu dětí. V tomto počtu pedagogů je možnost se dítěti s nedostatečnou znalostí českého jazyka v případě potřeby více věnovat, vše ukazovat, popř. vysvětlovat apod. Jeden z průvodců může být dítěti s nedostatečnou znalostí českého jazyka vždy oporou a v případě potřeby s ním individuálně pracovat podle jeho potřeb. Smíšená skupina dětí je také velkou výhodou lesích MŠ. Starší děti mohou v některých případech zcela přirozeně „převzít“ roli průvodce a pomoci dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka v situacích, které již sami dobře znají a zvládají. Samozřejmostí je bdělí průvodce v roli pozorovatele, který je kdykoli připraven situaci převzít či ji pomoci dokončit.

Pokud jsou do LMŠ přijati alespoň čtyři cizinci v povinném předškolním vzdělávání zřídí ředitelka lesní mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu bude rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Ředitelka LMŠ může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka Větvíčka mimo jiné používá i podpůrný materiál „Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání“, který využívá při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

4. 13. Spolupráce s odborníky

Od dubna 2022 navázala LMŠ Větvíčka spolupráci s výcvikovým canisterapeutickým sdružením Hafík, z.s. (dále jen Hafík), které vzniklo v lednu roku 2001 v Třeboni jako organizace zabývající se výukou a testováním dobrovolníků, výcvikem canisterapeutických týmů a především praktikováním odborné canisterapie.

Dobrovolnice ze sdružení navštěvuje LMŠ Větvíčka 1x za měsíc vždy po předchozí domluvě na 45 minut dopoledne. Canisterapie probíhá skupinovou formou.

5. Samostatnost

Dětem je také ponechán velký prostor pro rozvoj samostatného jednání a konání. Průvodci jsou po většinu dne v roli pozorovatelů, snaží se příliš nezasahovat především do volné hry dětí. Průvodci je vybráno podnětné prostředí pro dětskou svobodnou hru a je zde ponechán prostor pro to, aby se děti samy rozhodly, jak tuto dobu chtějí strávit. Je zcela v pořádku, pokud se dítě rozhodne jen přihlížet hře ostatních nebo pokud si dítě hraje samo. Stejně tak je v pořádku pokud se dítě „nudí“, protože se učí být samo se sebou.

Prostor pro samostatnost je dětem také ponechán v případě řešení konfliktů a sporů. Průvodci jsou nablízku, tak aby věděli, co se právě děje, ale pokud to situace přímo nevyžaduje (otázka bezpečnosti) nechávají prostor pro vyřešení náročné situace přímo na dětech. Zasahují pouze ve chvíli, kdy je zjevné, že se konflikt neubírá k dohodě, nebo když některé z dětí přijde k průvodci pro podporu.

Průvodci respektují a berou „do hry“ všechny nápady dětí, jak by se určitá situace dala řešit. Žádné z nápadů nebagatelizují, vysvětlují, proč by to např. nebylo možné. Pokud dítě vysloví nápad pro hru nebo aktivitu, průvodci mu vyhoví, pokud jsou podmínky pro uskutečnění nápadu příznivé (svou roli zde hraje čas, počasí, rozpoložení skupiny, pomůcky, atd.).

Prostor pro samostatné jednání a rozhodování je dětem poskytnut také při:

- řízených činnostech, kdy je dětem předložena nabídka, které se mohou a nemusejí účastnit (vyjma předškolácké přípravy). Pokud se děti rozhodnou využít připravený materiál jiným způsobem, je jim to umožněno.
- během cest do školky a ze školky (děti si mohou vybrat, zda chtějí jít lesem, po cestě, za předpokladu že respektují pravidlo nadohled)
- během jídla (děti si mohou volit množství jídla, které sní např. ke svačině, při obědě je žádoucí, aby děti ochutnávaly, každý dostává na talíř malou porci pro ochutnání, děti si také mohou zvolit, které jídlo chtějí přidat, např. pokud ochutnaly celý pokrm a chtějí přidat jen přílohu je jim vyhověno apod.)
- během společných rituálních předělů (básně a písně) a v RK se nemusejí aktivně účastnit, ale jsou přítomny
- starším dětem je ponechána samostatnost při volbě vhodného oblečení, dostanou pouze informaci, jaké má být např. odpoledne počasí
- děti mají také možnost si odpoledne říci o pomůcky (kreslení, obruče, švihadla, kostýmy, dřevěné kostky, apod.), se kterými si chtějí hrát

6. Hodnoty

Celý tým průvodců se společně shodl na několika hodnotách, které tvoří jakési jádro Větvíčky, protože jednotlivé hodnoty se v průběhu času mění, aktuální hodnoty jsou vždy součástí TVP. Tyto hodnoty jsou důležitou součástí nejen při vzdělávání dětí.

Děti se během svého pobytu ve Větvíčce při různých příležitostech setkávají s dalšími hodnotami (cnostmi), které průvodci považují za neméně důležité. Níže je výčet těch, se kterými se děti setkávají běžně a zcela přirozeně během docházky do Větvíčky.

Citlivost <i>(umění vnímat sám sebe a otevřít své srdce pocitům, radostem i smutkům druhých)</i>
Čestnost <i>(vnitřní síla stát čelem tomu, co přichází a odolat pokušení hledat nefér cesty)</i>
Důvěra <i>(schopnost spolehnout se na druhé bez strachu ze zklamání)</i>
Hrdost <i>(pocit velkého uspokojení, když se podaří dosáhnout výjimečného úspěchu mně nebo mým blízkým)</i>
Jedinečnost <i>(dar být sám sebou, mít z toho radost a umět své přednosti využít pro dobré věci)</i>

Laskavost (umění jednat citlivě a láskyplně s porozuměním k pocitům a potřebám druhých)
Nadšení (pozitivní náboj do života, chuť dělat různé věci se zapálením v srdci)
Ochota (chuť vyjít vstříc nebo pomoc někomu jinému, dobrovolně udělat dobrou věc)
Odvaha (vnitřní síla zvládnout věci, které jsou velké, kterých se bojím)
Poctivost (schopnost jednat fér a s čistými úmysly, přistupovat k druhým i k sobě pravdivě)
Porozumění (umění chápat myšlenky, pocity a chování druhých, schopnost chápat souvislosti věcí v životě)
Pospolitost (vědomí, že patříme k sobě a můžeme být prospěšní jeden druhému)
Pracovitost (schopnost dělat po nějakou dobu činnost, která přináší užitek mně i ostatním)
Přátelskost (otevřenost k druhým lidem, ochota sdílet věci i zážitky, chuť být spolu)
Respekt (schopnost přijímat druhé bez hodnocení a chovat se ohleduplně k jejich potřebám)
Samostatnost (umění postarat se sám o sebe, dokázat něco sám)
Sebedůvěra (pocit jistoty, že dokážu vše, co mě čeká)
Sebekázeň (vnitřní disciplína dělat věci, které jsou důležité a které přijmu za své)
Sebeláska (schopnost mít rád sám sebe takového, jaký jsem)
Sebeúcta (přijetí sama sebe a uvědomění si vlastní hodnoty a jedinečnosti)
Silná vůle (vnitřní síla odolat lákavému pokušení)
Spolehlivost (vnitřní síla držet slovo a udělat vše, k čemu jsem se zavázal)
Spravedlnost (schopnost zvážit dobré i zlé, naslouchat oběma stranám a zůstat nestranným)
Starostlivost (schopnost pečovat o věci nebo o někoho; snaha o to, aby něco dobře dopadlo)
Štědrost (ochota rozdělit se s ostatními, chuť dávat ze svého)
Trpělivost (umění přijmout, že něco trvá déle, než bych si přál)
Tvořivost (schopnost dívat se na svět netradičním způsobem, s radostí tvořit nové věci a hledat nová řešení)
Upřímnost (ochota říkat laskavým způsobem to, co si doopravdy myslím a cítím)

Věrnost (<i>zachování vztahu k někomu nebo něčemu, co nám přirostlo k srdci, co je nám blízké</i>)
Vlastenectví (<i>lásky a úcty k zemi, která je mou vlastí, a hrdost na vše dobré, co z ní pochází</i>)
Vytrvalost (<i>umění vytrvat až do konce a překonávat nezdary a nechuť</i>)
Vzájemnost (<i>chuť být si vzájemně prospěšní s druhými</i>)
Zodpovědnost (<i>schopnost uvědomit si následky vlastního chování, přijmout je takové, jaké jsou, a pracovat s nimi dál</i>)
Zvídavost (<i>touha objevovat svět kolem sebe a jeho zákonitosti, chuť zajímat se o sebe i druhé</i>)

7. Vzdělávací obsah

Jsme přesvědčeni, že podmínky pro rozvoj klíčových kompetencí jsou obzvláště příznivé za předpokladu, že má dítě dostatek pohybu v přírodě, pohybuje se ve smíšené třídě, jsou mu kladeny přiměřené výzvy a je doprovázeno kompetentním průvodcem.

Všechny klíčové kompetence popsané v RVP PV, tedy kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence činnosti a občanské (LMŠ Větvička klade důraz i na kompetenci, nepopsanou přímo v jednotlivých oblastech dle RVP PV – jednat spravedlivě) jsou sledovány, rozvíjeny a posilovány tak, aby před nástupem do základního vzdělávání bylo dítě harmonicky připravené na tuto svou další životní etapu.

JÁ A MOJE TĚLO

Zázemí LMŠ je cca 1,5 km od místa předání dětí rodiči. Děti tedy **každý den rozvíjejí hrubou i jemnou motoriku již, ale nejen, během cesty**. Les představuje proměnlivý terén, společně s proměnlivým počasím se rozvíjí také soustředěnost a pozornost. Děti stejnou cestu zažívají různým způsobem – jednou po ní jdou, jindy, vlivem počasí, se klouzají... Důležitým prvkem je spontaneita a jistá míra rizika, která je dětem dopřána. Děti si samy určují – v rámci možností – kudy půjdou a které překážky zdolají.

Hrubá motorika:

- chůze po nezpevněném i zpevněném povrchu; po rovině i v členitém terénu, chůze v písku, vodě, jehličí, mechu, chůze po ledu, sněhu

- děti překonávají přirozené překážky, chodí, běhají, skáčou, přelézají (zdokonalují rovnováhu), plazí se, lezou, převalují se, šplhají
- manipulaci s různými předměty (drobné kamínky, šišky, dlouhé klacky, kůra)
- rozvoj obratnosti a koordinace – nošení či táhnutí klacků
- hod šiškou, kamínkem, míčem
- rozvoj obratnosti a odvahy na nízkých lanových překážkách – zázemí školky

Jemná motorika:

- manipulací s drobnými přírodninami - cesta do zázemí, dopolední volná hra, odpolední nabízené činnosti (výtvarné, konstruktivní,...)
- děti, jsou vedeny ke správnému úchopu tužky a příboru
- stříhání na předkreslené čáře či jen rozstřihávání papíru na malé kousky
- šití, navlékání (korálky nebo přírodniny), lepení, obkreslování, práce s ovčím rounem, tkaní
- práci s papírem – skládání, přehýbání, trhání, muchlání
- práce s hlínou (jílem) či bahnem
- práci u ponku – přebírání spojovacího materiálu, zatloukání, řezání, odkůrování větvíček za pomoci škrabek a pořízu, práce s nožem
- správné používání celého příboru - nácvik krájení nožem, napichování jídla na vidličku, nůž přihrnuje jídlo na vidličku
- práce na zahradě - pletí, sázení, úprava rostlin
- a další

Samoobsluha:

Děti jsou vedeny k **samoobslužnosti** při všech činnostech. Je jim průvodcem poskytnuta pomoc či opora, jsou vedeny k tomu, aby si pomáhaly navzájem – je u nich podporován úspěch a samostatnost. Podmínky v zázemí jsou připraveny tak, aby se děti mohly samy **svlékat a oblékat**, aby jim bylo dostupné jejich náhradní oblečení, aby je poznaly. Děti si po svačině a obědě samy uklízí svačinové krabičky do batohů, jsou vedeny k tomu, aby pečovaly o své věci.

V programu LMS se objevuje i **příprava společného jídla** (svačina) – děti se podílí na celém procesu (**čistí zeleninu, ovoce, krájí, míchají, aranžují**).

Děti jsou vedeny k tomu, aby se **podílely na úklidu jak věcí**, které samy použily, tak **společných prostor** (např. **jídelní stoly, nářadí a pomůcky na hraní, zahradničení**).

Je dbáno na **individuální tělesné potřeby dětí** – ve smíšené skupině jsou **různé nároky na tempo a délku trasy**. Je dbáno na to, aby byly uspokojeny individuální potřeby dětí – **teplotní komfort, potřeba odpočinku, spánku, jídla, látkové výměny, potřeba soukromí**.

Průvodci dbají na to, aby byla dětem dopřána **volná hra**, ale aby jim byly nabízeny i **řízené činnosti**, které děti rozvíjí. Předškolní děti se učí nápodobou, nejdůležitějším úkolem průvodců tedy je poskytovat dětem pozitivní vzory a vhodně reagovat na jejich potřeby.

JÁ A MOJE PSYCHIKA

JAZYK A ŘEČ

Děti jsou stimulovány **k rozhovorům, vyprávění, diskuzím**. V zázemí je pro děti k dispozici **knihovnička** s volným přístupem. Dětem je každý den **čteno (vyprávěno)**. Děti jsou sledovány z hlediska **správné artikulace** a řečových vad, pokud se objeví odchylka od normy, je rodičům doporučena logopedická péče.

- **zpívání, recitace - říkadla, básničky** – v ranním kruhu, během cest, před nasloucháním
- volné či řízené dramatizace
- **poslech hudby, případně audio textu**
- **poslechové hry, rozlišování zvuků** – zejména v přírodě kolem sebe
- vnímání ticha a rozvoj dovednosti mlčet či mluvit tzv. „krátkým“ hlasem
- práce s pomůckami pro **napodobování grafických symbolů, tvarů, čísel, písmen** – podpisové kartičky
- kontakt s **piktogramy a symboly** – zejména s **dopravními a orientačními značkami**

POZNÁVACÍ SCHOPNOSTI A FUNKCE, PŘEDSTAVIVOST A FANTAZIE, MYŠLENKOVÉ OPERACE

Děti mají každodenní příležitost přímo **pozorovat dění kolem sebe** – ať už **dění přírodní** nebo **tvořené člověkem**, dění je pozorováno, je-li pro dítě aktuální potřebou, pak i **zaznamenáno** či podrobeno **dalšímu zkoumání**. Průvodci dbají na to, aby děti nezahlovaly poznatky a vědomostmi a předávali jim především takové informace, o které děti mají zájem. Průvodci dbají na to, aby byli pravdiví.

- vědomé zkoumání dění kolem sebe všemi smysly - **tvary, velikosti, barvy, vůně, chutě, zvuky** (různé materiály - zejména přírodní, ale jen ty)

- přirozená manipulace s různými předměty, **zkoumání a objevování jejich vlastností, experimentace – volná i řízená činnost**
- podpora ve tvořivosti – zejména vystavením volné hře v přírodě (hra s přírodninami, tvoření s výtvarným materiálem, atd.), přitom materiál přirozeně **třídí, uspořádávají, porovnávají**
- **stolní hry** - rozvoj **paměti, postřehu, odhadu, koncentrace, trpělivosti**
- vysvětlování, **objasňování pojmů a poznatků z okolního světa** - na základě aktuálního zájmu a potřeb dětí (verbálně, přenosem poznatku z průvodce k dítěti), taktéž jsou děti vedeny k hledání vlastních odpovědí např. pomocí knížek
- **řešení praktických problémů**, hledání různých možností řešení – společná péče o zázemí
- **orientaci v denní době** - pevně daný rytmus dne s dodržovanými rituálními předěly
- **orientaci v čase** - stolec ročních období a kalendář tradičních akcí, kalendář s narozeninami dětí
- **orientaci v plynutí ročních období** - proměnlivost okolní přírody, dodržování tradičních slavností, přibližuje dětem přirozené časové i logické posloupnosti dějů a událostí

Předmatematické dovednosti:

Rozvoj předmatematických dovedností je přirozenou součástí pobytu v přírodě a volné hry dětí. Průvodci dbají na dodržování správného názvosloví.

- **číselná řada** - počítání dětí během cesty nebo kdykoli během dne, když mají děti potřebu, číselnou řadu děti používají zcela přirozeně kdykoli během dne, počítají kamínky, klacky, termosky, krutonky v polévce apod.
- **základní geometrické tvary** – např. při skákání panáka, který je nakreslený cestou k zázemí, uspořádání stolů, lavic, podsedáků....
- **měření – délky, hloubky, množství** - k měření jsou používány vlastnoručně vyrobené tzv. montessori pomůcky, měří se ale i nalezeným klackem, provázkem apod.

SEBEPOJETÍ, CITY, VŮLE

V LMŠ Větvička je dětem umožněna **volná hra**. Je dbáno na to, aby děti měly příležitost k činnostem vyvolávajícím pohodu, veselí.

- hry s **kostýmy, látkami a šátky**.
- **houpání, běhání z kopce, válení sudů** - „ilinx“ pocit

Děti mají možnost hrát takové hry a provozovat takové činnosti, ve kterých jsou si jisté, úspěšné. Každodenní putování rozvíjí a posiluje vůli a vytrvalost, řízené naslouchání a společné stolování rozvíjí sebeovládání. Dětem je umožněno estetické a tvůrčí vyžití (realizují se **výtvarně, dramaticky, pohybově, hudebně** – v zázemí školky jsou Orfeovy hudební nástroje, průvodci mají k dispozici kytaru, flétny).

Nezbytnou součástí programu jsou kvalitní příběhy. Příběhy jsou čerpány ze stále se rozrůstající knihovničky v jurtě, ale jsou doplňovány i prostřednictvím výpůjček z místní knihovny.

Průvodci se také soustřeďují na pojmenovávání, rozlišení a práci s emocemi. K dispozici jsou např. pomůcky Scio – Ferda a jeho mouchy, Emoční karty od Kikedu, Kniha mých pocitů, to vše slouží dětem k rozvoji emoční inteligence.

Každému dítěti je umožněno být svůj, jiný než ostatní. Průvodci se snaží dát dětem čas na to, co potřebují. Děti jsou vedeny k tomu, aby dobře vycházely s ostatními ve skupině s tím vědomím, že nemusí být vždy se všemi „kamarádi“. Přátelství je důležitou hodnotou u průvodců i dětí.

JÁ A LIDÉ KOLEM MĚ

- **Průvodci svým pozitivním vystupováním** (komunikace mezi sebou, s dětmi, s rodiči) zprostředkovávají vzory chování dětem.
- Dětem je poskytován **čas a prostor pro běžnou komunikaci**.
- **Při volné hře jsou přirozeně zastávány dětmi různé role a postavení**.
- Děti jsou vedeny ke **spolupráci, sdílení a aktivnímu naslouchání druhému**.
- Je respektováno osobní vlastnictví dětí, ale zároveň je zpřístupňován pocit **dělení se**.
- Děti mají příležitost poznávat hodnotu věcí (vyrobených, vypěstovaných) i lidské práce (**zatopení, přípravu jídla, uklízení...**) toho všeho jsou přítomny, u všeho můžou asistovat.
- Tím, že je pevně dán **rytmus dne**, děti mají bezpečné a poznané mantinely, ve kterých se smí svobodně pohybovat. To – mimo jiné – znamená, že se střídá dynamika akcí, děti zažijí rychlé, divoké akce i jejich protiváhu – **zklidnění a relaxaci**. I tady je důležitou součástí vzdělávání předávání kvalitních příběhů.

JÁ A NAŠE SPOLEČNOST

- Průvodci svým pozitivním vystupováním (komunikace mezi sebou, s dětmi, s rodiči) zprostředkovávají vzory chování dětem.

- Průvodci stanovují základní (bezpečnostní) **pravidla** pro dění ve školce. Tato pravidla jsou dětem vysvětlována tak, aby byla srozumitelná, aby jich nebylo mnoho.
- Volná hra je dobrým nástrojem pro námětové a rolové hry. Hry, ve kterých se děti dostávají do různých společenských rolí, spontánní dramatizace dětí, jejich konstruktivní i výtvarné projekty – průvodce toto nejen pozoruje, ale umí i ocenit.
- Společně s průvodci a rodiči děti připravují tradiční **slavnosti**.
- V programu jsou plánovány i návštěvy **divadla či jiného kulturního zařízení**.
- Děti **naslouchají hudbě, mluvenému slovu – próze i poezii**.

JÁ A PŘÍRODA KOLEM MĚ

Lesní MŠ Větvíčka je svým zaměřením a pedagogickou koncepcí přirozeně ekovýchovný. Uvědomujeme si, že přírodní prostor, ve kterém se děti mohou samy pohybovat, se ve městě stále zmenšuje. Nabídka LMŠ a tedy **přirozeného bytí v přírodě**, je pro městské děti šancí, jak zažívat přírodu skutečně každý den za každého počasí. Je prevencí mnoha patologických stavů – od fyzických jako je neobratnost, obezita, neschopnost zvládat nerovný terén, k psychickým problémům.

Vytváříme dětem – ale i jejich rodičům - prostředí, ve kterém se můžou cítit dobře, bezpečně a zdravě. Umožňujeme dětem bezpečně riskovat.

Děti nenásilnou a přirozenou cestou získávají základní i širší poznatky a vědomosti o rostlinách, živočiších a přírodních dějích v regionu.

Environmentální vzdělávání ve Větvíčce lze rozdělit do tří rovin.

- **každodenní kontakt s přírodou** (být venku v přírodě)
- **schopnost kontaktu s přírodou** (např. jak být oblečení, poznat různé druhy rostlin a živočichů, co se dá v lese jíst, co dělat při bouřce apod.)
- **získávat návyky a zkušenosti týkající se vhodného chování k přírodě** (vědomí **důsledků mezi chováním a enviromentálními problémy**)

Ekologický provoz ve Větvíčce - environmentální přesah se objevuje nejen v samotném vzdělávacím obsahu, ale i provozu LMŠ, ve stravování.

- děti i průvodci minimalizují odpady, biologický odpad se kompostuje
- na střeše maringotky je umístěn solární panel, který napájí baterie sloužící k osvětlení jurty

- při výstavbě zázemí klubu (dřevojurta) jsou použity zejména přírodní materiály
- průvodci nepožizují do zázemí umělé hračky, děti pracují s reálnými nástroji (pilky, kladiva apod.)
- nábytek v zázemí je buď recyklovaný (vyřazené vybavení státních MŠ) nebo vyrobený místní firmou
- rodiče dětí jsou poučeni o vhodných svačinách, obědy se připravují v jídelně Hotelové školy v Plzni
- děti mají k dispozici pestré venkovní prostředí – nechybí zde ani potok a rybníky
- v zázemí školky jsou vybudovány dva vyvýšené záhony, na kterých děti s průvodci pěstují ovoce, zeleniny, bylinky a okrasné květiny
- místo uměle vytvořených prolézaček a laviček děti využívají převážně kmeny stromů, kameny, nerovný terén lesa
- v arboretu, je obora s daňky, děti mohou pozorovat tato zvířata během celého roku, mají k nim – s průvodci přístup, mohou se tedy podílet i na péči o ně (jen krmení)
- děti pobývají venku za každého počasí
- rámcem vzdělávání je udržitelný rozvoj
- Větvička spolupracuje s odborníky, kteří dětem přibližují přírodu po odborné stránce
- průvodci stále rozšiřují své přírodovědné obzory – například účastí na kurzech přírodní pedagogiky

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

OBLAST BIOLOGICKÁ

Dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty v této oblasti, které děti naplňují během celého dne v LMŠ Větvička.

Děti se učí zvládnout základní pohybové dovednosti a běžné způsoby pohybu zejména v lesním prostředí, ale nejen v něm (chůze, běh, překonávání překážek, pohyb ve skupině dětí) jak na zpevněných lesních cestách, tak na nerovném terénu.

- učí se zvládnout prostorovou orientaci v prostředí lesa a v jeho okolí, v zázemí LMŠ Větvička
- učí se koordinovat lokomoci a pohyby těla
- učí se ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby)
- učí se zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starají se o osobní hygienu, přijímají potravu a tekutinu, učí se postarat o své osobní věci – pověsit batůžek na věšák, vyndat si lahev s pitím na místo k tomu určené, vyndat si příbory a mističky na oběd do košíku, pověsit si ručník na věšák po příchodu do zázemí, oblékat se, svlékat se, obouvat se)
- učí se uklidit si po sobě pomůcky a hračky, udržovat pořádek v zázemí

OBLAST PSYCHOLOGICKÁ

Dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty v této oblasti, které děti naplňují během celého dne v LMS Větvíčka.

Jazyk a řeč

- děti se učí správně vyslovovat a používat správně mateřský jazyk – např. logopedická prevence
- učí se pojmenovat většinu toho, čím jsou obklopeny (rostliny, živočichové, nástroje při práci se dřevem,...)
- děti se učí samostatně vyjadřovat myšlenky, nápady, pocity zejména při volné hře a to ve vhodně zformulovaných větách
- učí se vést rozhovor (naslouchat druhým, sledovat řečníka i obsah)
- učí se domluvit se slovy i gesty
- učí se nová slova a aktivně je používají
- učí se naslouchat příběhu, pohádce
- projevují zájem o knížku, soustředěně poslouchají četbu či vyprávění

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- učí se přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlejí, také vyjádřit
- učí se orientovat v prostoru a částečně i v čase
- učí se řešit problémy a situace, myslet kreativně a předkládat „nápad“

Sebepojetí, city, vůle

- učí se odloučit na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- učí se uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodují o svých činnostech
- učí se respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- učí se být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- učí se uvědomovat si příjemné i nepříjemné citové prožitky

OBLAST INTERPERSONÁLNÍ

Dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty v této oblasti, které děti naplňují během celého dne v LMŠ Větvička.

- navazují kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, komunikovat s ním vhodným způsobem, učí se ho respektovat
- učí se porozumět běžným projevům vyjádřený emocí a nálad
- učí se přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazují a učí se udržovat dětská přátelství
- učí se respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky a pomůcky, rozdělit si s ním úkol
- učí se respektovat potřeby dospělého

OBLAST SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ

Dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty v této oblasti, které děti naplňují během celého dne v LMŠ Větvička.

- děti se učí uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi
- učí se začlenit mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- učí se adaptovat na život v LMŠ Větvička, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí, ve kterém se momentálně nachází
- učí se zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami
- učí se vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně naslouchat, sledovat se zájmem literární představení

OBLAST ENVIROMENTÁLNÍ

Dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty v této oblasti, které děti naplňují během celého dne v LMŠ Větvička.

- děti se učí orientovat bezpečně ve známém prostředí
- zvládají běžné činnosti a požadavky na ně kladené i jednoduché praktické situace, které se opakují

- uvědomují si nebezpečí, se kterým se mohou ve svém okolí setkat a mají povědomí o tom, jak se prakticky chránit – chůze po pravé straně cesty, sběr hub a lesních plodů
- pomáhají pečovat o okolní prostředí (učí se dbát na pořádek a čistotu, nakládat vhodně s odpady – třídění, starají se o rostliny – vyvýšené záhonky – zalévání v případě potřeby, pletí)

8. Organizace vzdělávání

Děti jsou přijímány zpravidla ve věku od tří do šesti až sedmi let a jsou ve skupině 16 - 17 dětí. Každý den jsou přítomni tři dospělí – dva průvodci a asistent pedagoga.

Kritéria pro přijímání dětí do Lesní mateřské školy Větvíčka jsou uvedena v aktuálním Školním řádu. Přijaté děti jsou dle zákona o Správním řádu zveřejněny pod identifikačním číslem, a to na webových stránkách organizace a osobním emailem rodičům.

Odpovědnou osobou za správný proces přijímání dětí je ředitelka Lesní mateřské školy Větvíčka.

9. Evaluační systém

Evaluace je nástrojem, který nám má pomáhat ověřit, zda pracujeme jako profesionálové, kteří mají nadhled, konají vědomě, s respektem, vytvářejí bezpečné a srozumitelné prostředí pro děti i sebe.

Pomáhá členům týmu rozumět stejně pojmům, pracovat v týmovém souladu (dělat klíčové věci, např. rituály, shodně), pracovat na hlubším pochopení potřeb malého dítěte.⁸

S evaluací pracujeme v několika rovinách – evaluace organizace, výchovně vzdělávacího procesu i evaluaci vlastní, tedy evaluaci průvodce či ředitelky.

⁸ Inspirováno dokumentem Hodnotící kritéria Lesní školky Hvězdy v lese, z. s. 2016/2017

Organizace:

- **Účetní uzávěrka** - výsledovka, rozvaha (Větvička má svou účetní, ta spravuje účetnictví celé organizace KoŠ, z. s. i zvláště Větvičky).
- **Porady**
Porady se konají jednou za týden. Je předem domluvený „poradní den“. Ředitelka předem představí program (Google dokumenty), který mohou ostatní z týmu připomínkovat, doplňovat. Z porady je vyhotoven zápis, který je přístupný členům týmu (Google dokumenty).
- **Standardy kvality**
Plnění standardů kvality dobré lesní školky – LMŠ Větvička je součástí asociace lesních mateřských škol, byla certifikovanou a je v roce 2021 recertifikovanou LMŠ. Procesem certifikace školka sama sebe ověří (pod vedením členky skupiny pro kvalitu ALMŠ) a získá záruku, že v daném okamžiku po všech stránkách pracuje dobře. Jak navenek, tak ve vztahu k dětem, zaměstnancům i rodičovské komunitě. Standardy kvality jsou živý dokument, proto vždy po třech letech od certifikace prochází školka vyhodnocením znovu.

Výchovně vzdělávací proces:

- diagnostika všech dětí 2 x ročně (evaluační záznam o pozorování dítěte)
- diagnostika předškoláků – 1 x ročně (Test školní zralosti, který provádí speciální pedagog během podzimu či začátku zimy)
- zápisy do třídní knihy, která má elektronickou podobu; je to komplexní dokument obsahující přípravu, realizaci výchovně vzdělávacího procesu a jeho evaluaci.
- hovory o dětech při poradách
- epizodické záznamy jednotlivých průvodců: např. fotografování denního dění, epizodické - psané - vepisované do týdenní evaluace
- naplňování obsahu ŠVP se hodnotí průběžně během školního roku. Osobou pověřenou je hlavní pedagog a ředitelka školy. Své závěry diskutují při pedagogických radách – 1 x měsíčně. V rámci přípravného týdne proběhne diskuze nad naplněním ŠVP v roce 2022/2023 a jeho revize pro další školní rok.
- výchovně vzdělávací proces hodnotí i děti – je jim dán prostor pro sebehodnocení a zpětnou vazbu – k dispozici jsou např. emoční karty, kterými mohou děti vyjádřit své emoce, průvodce při tom klade dětem vhodné otázky.

Pedagogové:

- na úvod porady hovory o aktuální atmosféře v týmu
- v náplni práce průvodce je stanoveno, že každý průvodce 2x ročně připraví autoevaluační zprávu, hodnotí vlastní práci. K tomu slouží materiál: *Evaluace průvodců v lesním klubu Větvíčka*. Svoji práci dále může hodnotit podle struktury etického kodexu pedagoga lesní školky. O výsledcích se diskutuje na poradě k tomu určené.

Schůzky s rodiči:

- nejméně 2x za rok (před začátkem školního roku a na jeho konci)
- po diagnostice mladších dětí (listopad a duben) je rodičům nabídnuta konzultace, kde je možnost prohodit společně vývoj dítěte ve všech jeho oblastech
- rodičům předškolních dětí je nabídnuta schůzka týkající se školní zralosti dítěte, **JE ŽÁDOUCÍ**, aby rodič schůzky využil
- během roku konzultace na vyžádání rodičů či na vyžádání ředitelky školy

10. Vaření s dětmi

Projekt má doplnit školní vzdělávací program LMŠ Větvíčka o velmi důležitou část, která zkvalitní naše vzdělávání v souvislostech. Propojí pozorování (a vnímání) přírody v běhu ročních období s péčí o zahradu a využití rostlin pro vaření s dětmi. Péče o zahradu a vaření cílí k uvědomění, že každá práce má začátek a konec, že z dobře odvedené práce je užitek, snaží se poučit z nezdarů (ať už vlastních nebo ze zásahu vyšší moci, počasí).

Vaření s dětmi – tak, aby pro děti bylo hodnotné nejen z hlediska procesu, ale i produktu, musí být v pořádku z hlediska pedagogického přístupu, ale i legislativního a v neposlední řadě hygienické praxe. Díky projektu vznikl dokument HACCP po vaření s dětmi venku, který sice bude na míru LMŠ Větvíčka, nicméně je přenositelný i do jiných LMŠ.

11. Hospodaření LMŠ Větvička

Za hospodaření lesní mateřské školy Větvička je zodpovědná předsedkyně KoŠ, z. s. a zároveň ředitelka Větvičky. Svá rozhodnutí v oblasti hospodaření dělá v součinnosti s hospodářkou spolku, rozpočet LMŠ Větvička schvaluje Rada školy.

12. Členství v zastřešujících organizacích

Lesní mateřská škola Větvička je řádným členem Asociace lesních mateřských škol.

13. Použitá literatura a prameny

ŠVP Větvičky „Rok v lese“, zejména jeho struktura, byl inspirován Školním vzdělávacím programem „Celý den pod širým nebem učíme se z přírody“ z roku 2012, který zpracovaly: Johana Passerin, PhDr. Tereza Vošahlíková, Mgr. Veronika Kaločová

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina: *Příběh jako zdroj inspirace i povzbuzení. Úvod do environmentální naratologie*. In DLOUHÁ, Jana a kol.: *Vědění a participace. Teoretická východiska environmentálního vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1656-8.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, Ph.D.: *Venkovní činnosti v předškolním věku (prezentace) Pro Větvičku*, Plzeň 7. 3. 2013

RVP PV, úplné znění k 1. září 2021

STREJČKOVÁ, Emilie (1998): *Děti pro pětihory*. Toulcův dvůr.

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza: *Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj*. [on line]. Rvp,; [citováno 30. 6. 2011].